

AZ OLVASÁSI KÉPESSÉG FEJLETTSÉGÉNEK LONGITUDINÁLIS VIZSGÁLATA

Molnár Éva

*Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Intézet,
SZTE MTA Képességekutató Csoport, Oktatásméleti Kutatócsoport*

Az olvasási képesség vizsgálata az utóbbi években, évtizedekben a pedagógiai kutatások látószögében folyamatosan jelen van. Az információk értelmezése és hatékony feldolgozása során elengedhetetlen az olvasási képesség optimális szintű fejlettsége. Az utóbbi évek nemzetközi és hazai keresztmetszeti mérési eredményei az olvasásértés alacsony szintjéről tesznek tanúbizonyságot. A tanulás alapját képező olvasás, szövegértés fejlődésének longitudinális nyomon követése azonban még kevés eredményt szolgáltatott eddig a pedagógia szakemberei számára.

Az előadásban bemutatott longitudinális vizsgálatunk célja, hogy nyomon kövessük az általános iskolás tanulók olvasási képességének fejlettségét, alakulását, és tetten érjük a fejlődés ütemét, esetleges megrekedésének fázisait.

A vizsgálatban 2. osztályos tanulók olvasási képességét vizsgáltuk, és nyomon követtük 3. és 4. osztályos korukban is. A felméréseket 2005 tavaszán, 2006, illetve 2007 őszén végeztük el. A vizsgálatban 121 iskola 29 osztálya vett részt, összesen 4685 tanuló részvételével. A minta a régiónkénti részvétellel, a képzési típusok szempontjából, illetve a tanulók neme és a szülők iskolai végzettségével jellemzett szociokulturális háttér szempontjából reprezentatív.

Az olvasási képesség vizsgálatára kidolgozott szövegértés tesztet horgonyfeladatokkal, illetve horgonyszövegekkel kötöttük össze, lehetővé téve ez által az eredmények megfelelő összehasonlítását. A tesztek összeállításánál a nemzetközi és hazai országos mérések szempontjait, szövegfeldolgozási módjait és szövegtipológiai rendszerét tartottuk szem előtt.

Az eredmények során a két első mérési pont adatait tudjuk elemezni, a 2007-es vizsgálat adatai egyelőre a feldolgozás fázisában tart. A 2. évfolyamon az olvasási teljesítmény a teljes mintában 74 %p, a szórás 14 %p. A teljesítményrangsor szerint az osztályok átlagos olvasási teljesítménye széles intervallumot fed le (24-90 %pont között mozog). A legjobb és leggyengébb osztályok között közel négy szórásnyi különbség van. A tanulók eredménye a következő mérési időpontban, 3. osztályban szignifikánsan rosszabb teljesítményt mutatott 65%p (s=17%). Az osztályok közötti széles teljesítménykülönbség azonban továbbra is fennmaradt (29-91%p). A 2.-os és 3. évfolyamos teljesítmények között magas korrelációs együtthatót találtunk ($r=0,70$, $p<0,01$), ami azt mutatja, hogy a két évben nyújtott teljesítmény között szoros összefüggés van. Az előadásban részletesen ismertetjük az egyes feladattípusok, szöveg-típusok és gondolkodási módok alapján mutatott eredményeket.

A felmérés eredményei azt mutatják, hogy már egy tanév alatt is jelentős szövegértési teljesítménycsökkenés következett be, ami különös odafigyelést igényel mind a gyakorló pedagógusok, mind a kutatók részéről. Az egyes osztályok, és gyerekek szintjén történő elemzés megmutathatja, hogy ez a tendencia egyén szintjén is jellemző-e, vagy az osztályok, és egyes diákok szintjén egészen differenciált pályaképet kapunk.